

Összeállító: GELENCSEK SÁNDOR

Összeállítás ideje: 1979.

TART.: GÖLLE KÖZSÉG NÉPI MELLÉSAJKA'SA

_____

Gölyv

FÖLDRAJZI MUTATÓ: GÖLLE

SZAKMUTATÓ: XXVIII

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

MELTÁJKA'S

ÁTVEVETVE A NA-227/85-AS TETÉLE ALÓL.

Gölle község népi nyelvjárása. 1900

RIPPL-KUNAI MÚZEUM
227-86
KARTOSVÁR

17/1.

Magyar Néprajzi Múzeum
MA-1791/85
Néprajzi adattár

A hegykiejtés ember. =	A népi tájnyelv szerint. Embör, Embörök, Embörnek
Gyerekek. - -	Gyerök, gyerökök
Möngyeske, - - -	Möngyeske, Möngyeskék
Szív, Szíve, - - -	Szív, Szíve.
Kanokás = =	Kanász, Kanászné
Bujtár - - -	Bujtár, Bujtárok
Tehénpásztor	Esordás, Esordások.
Szappant	Szappantot
Após, ApóseMBER	Ypa, Ypamebör
Könyér - -	Könyér, Könyeret, Könyerem
Bajusz - -	Bajaz, Bajca.
Borzas - -	Cyabancos
Lakodalmasház	Vendégségősház
Halottasház	Halatosház, a régi öregek szerint
20l. bogrács nagyfarkú.	Vendégségő nagyfarkú
- nagyfarkú	nagyvasfarkú.
Vihar	Viheder égi háború
Reggel	Röggel, Röggelre
Ésö szemérgel-	Az erő csöpörög
Szülésnö - -	Bábraasszony, Bábaba néni
Rendelt iparos-	Mondva Mondva csinált ruha, csizma
munka, ruha cipő	csinált ruha
Hétfőn, Hétő	Hetfén, Hetfe
hétőre	Hetfőre
Trui - -	Truya
Sirni sir	Reinya, Rien
Sirtak Siro	Reittak, Rejókánya
Összről öltözött	Pelócias, Pelócias
Borzasfejű	Bócértos fejű
Hajol, Hajolni	Hajul, Hajúni
Csatagos	Csatragos
Száraz	Szároz
Ma	Mámó
Tej, Tejtől	Téé, Téfo.
tojás	tojás régen mony, tikmony
záptojás	- - - záptikmony.
Zsebkendő	Zsebkészkegyő, ebkendő

A hufskiejti	A népi nyelvjárás szerint
Zöldség	Zöcsög, Öcsög
Féjkeendő	Féjkeszkendő
Fegykeendő	Fegykeszkendő, gyegykeszkendő
Fegyben van	Egyegyben van
Pendel	Péntő, Péntöl, péntölöm
Alsómadrág	Szűkgyatya.
Redesgyatya	Szödöttgyatya.
Szemmesgyatya	Füstösgyatya
Mellény	Priszi Prüszi
Pokróc	Pakróc Pakrócom
Garthordó	Larsnak Pakróc
Ing. alsóing	Ímög. szűkiimög
Fyűk	Ík, Íkom, Íkod
Íjöttyűk	Monyastík monyastikok
Ödörmenelő	Monyasló
Kakas	Kokas, kokasok
Borjastehén	Borjyastehén.
Borjű	Borjűs
Kisliba	Zsiba, kisziba
Lohere	Femes
Sarjű széna	Sarjű széna
Rürogonya	Krümpli, régen Kolompeér
Szénaboglya	Szénabagla
Kisboglya	Petrence, Petrenciz, nek, zek.
Karalrako	Karalró, Karaloxó
Szalma	Szóma, Szómakaral
Villa - vas - fa	Vella, Vavella, Favella
Egerblye	Grálo, Gráblain gráblid
Egerblyézi	Gráblaini
Trigya	Ganyé, ganyézik, ganyéthord
Bölerő	Böcső, böcsőke, Böcsőringat
Keserves	Köserves
B-alma	Böha, böharui, böházik
Szöröszék	Szűjöszek, Takácszek
Szövetni	Szűjetni, Szütetni, Szütetteni
Fendő kassakó	Kassakü, mögfenteni, mögfenni
Kavics kö	Küjecs, kü.

A helyeskiejtés

Kálbász, -
 Metélt tészta
 Kockatészta
 Búrógomafőzelék
 Babfőzelék
 Csúkosborsó
 Savóleves
 Süttötök
 Lekvárt
 Alma, Almafa
 Barack
 Eseresnye
 Sunka
 Kánnál
 Zabos. csordig
 Meggy
 Teknő
 Gyemeskút
 Kerkeskút
 Hagyma
 Rétisás
 Sündely
 Rétök
 Pitar
 Kükoricapogácsa
 Pépes étel - -
 - kiszaggatva
 Harisnya
 Tütyi
 Sárga és zöld
 Facipő
 Tütyi
 Szikvir
 Kender
 Dérta
 - - moslikos
 Rühfa felék

A népi tájnyelvi szerinti kiejtés

Kóbasz, Kóbaszom, Kóbaszod
 Mácsik, Túrómácsik, Makomácsik
 Csusza, Túrósusza, Káposzta'susza
 Sűrűkrumpli, sántítottkrumpli
 Sűrűborsó, borsóleves. (bal)
 Csúkosbab
 Kündari, leves
 Hóttök, süttürítök.
 Lekvártot.
 Óma, Ómafa.
 Boroc, Sárgaboroc, Ösziboroc.
 Eserőnye, Eserőnyefa
 Sunka, főtt-sunka, szentűt-sunka
 Kalány, fakalány, főzőkalány
 Zaboscsüddőtis
 Mogygy, mogygyet, mogygya
 Teknyő, (kistenő) tekenyő
 Sündarfas kút
 Tekerőskút
 Hajma, olúghajma, fokhajma
 Lisibehordó tránya
 Sündő, Sündölös, cserépsündő
 Rétök, rethköt, rethkös.
 Pitar, Pitarba, Pitarbú, Pitarom
 Györhönny, Györhenn
 Peuppő, borsópeuppő, krumpli peuppő.
 Gyánica.
 Kapca, Gyaptyúkapca
 Csoszogó
 Sárgó, zöd, xödes, Sárgásörünni.
 Klümpa, klümpás, Klümpaid
 Csoszogó, borsó-tütyi, költött tütyi
 Szódavíz
 Kender
 Sajtás
 Roeskás
 Gyenge-günya

Ejölle körség tájnyelvi mondatai

1. No névde, laoldé ert öddög art iddög
né haddög. (17 vendégeket kímélget)
- 1/2 A helyes mondata No névde ert ~~ed~~ edjed meg
art igyad meg. Né hagyad meg.
-"-
2. Ög ögyük a mácsikot.
- 2/2 A helyes megessük a metiltésztát
-"-
3. Ha öghalok, öghalok, kivisznek a bihalok
- 3/2 Ha meghalok, meghalok, kivisznek a bivalyok
-"-

Ezt arra magyarázták, hogyha az úradal-
mibéreseknél valaki meghalt,
Az a majorban levő minden bivalyok
szekirén vitték ki a temetőbe, mondóka.

-"-

4. Ferkó nézd ög alovakat hátha csikóznak.
- 4/2 Ferkó nézzed meg a lovakat, hátha ellenek
A 80 éven felüli öreg mondata az unoka fiának.
-"-
5. Tészka, Lörinc, tih mönyetök hara mertik likar-
ra szeditök a meggyet. Lő a fán.
- 5/2 Lő a fáról Téska, ei Lörinc mertti szára nélkül
~~szeditök a meggyet~~ Szeditök a meggyet
Az öreg hársapár részéből szedittek a meggyet
-"-
6. Nyitra áll mint a kanász ellenzője.
- 6/2 Kb 1904ben történt. Akkor a cigányhadragoknak
előellenzője volt. A kanász elfelejtette felváltolni
és végig hajtott a falán és akivel találkozott
az mindenki ránevellett. (mondóka lett belőle)
-"-
7. -: Csicsa háa mégy? Hee!
- : Főmöggyök a liha.

Akkor hozd le a kétajrú kévelrajnyó vasvella
mer hónap köll. Rodóknak ott van a cücslik mellett

- 7/2 Helyes (megfejtés) kiejtés

Gyölle tájnyelvi mondaitai

without hesitations

Hat Pista, hová megy! Mi.

- : Felmegyek a padlásra.
- : Akkor hozd le a kétáigü kévelhányó vesvilt
lát ott van szellőző lyuknál, holnap kell Zodi'ékud

---

8. A szárad elején az úterán kérdezte az iskolástint -

- : Ki könyör paratloja vagy? (az öregember)
- : Az écsapámé, vagyok
- : Hogy híjják a zapádot?
- : Kaisankó Jóskaúok
- : Görék gyerök vagy mög feletteé
még úterá lehet belüled kisbirtó is.

---

9. Egy áltató bölösödál amelyet 1904. 1905-ben
hallottam Gyölliben

Ejnyel-dinel, dineldi
Appaj-cinel dineldi

különböző dallamokra énekelté
a falusi menyecské

---

10. Egy régi boritató nyelvjárású verbüggös
népdal. A melyet lakodalom alkalm-
mával dalolták hosszúan elnyújtva

1. Imolácsi, mamolácsi
Most iszik a Pétör bácsi
Ha ivott a Pétör bácsi
Jgyék hát a Jóska bácsi

---

2. Indibrácsi indibrácsi
Most iszik a Jóska bácsi
Ha ivott a Jóska bácsi
Jgyék hát a Pista bácsi

130-as úvegöl itték és sokáig folytatták

a zeneóra is verbüngöt táncoltak neki
 A két vers kezdőmondatai versrímötöl-
 kiüt jött létre

1916 nyelvjárási népdal

Mandulafa fehérét virágozik
 Kispelovam alatta ciklázik
 Likháj lovam, cikáj utoljára, ra, ra, ra
 Rajtad megyek nagy orosz országba

Likháj, ciklázik szó magyarázata
 Az agyon hajszolt lözihál, és sipoló hangot
 ad amelyet ciklázásnak neveztek.
 1916 május 6-án a göllei bűsnőbálban
 hallottam akkor mint háborús újítás volt

A pontos adataim onnan erednek, hogy
 apáimnak voltak imvokateistéri a falusi
 parasztek között, és rokoni kapcsolatot
 tartottunk velük.

Össze állítottam a pontos vissza
 emlékerés alapján.

Gelenesér Sándor nyolc
 orsz néprajzi társasági tag.

Gombóvár 1979 V. 11. évi

